

Rozvod - Portugalsko

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [pt](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

OBSAH

- 1 Aké sú podmienky na dosiahnutie rozvodu?
- 2 Aké sú dôvody na rozvod?
- 3 Aké sú právne dôsledky rozvodu, pokiaľ ide o:
 - 3.1 osobné vzťahy medzi manželmi (napr. priezvisko)
 - 3.2 rozdelenie majetku manželov
 - 3.3 maloleté deti manželov
 - 3.4 vyživovaciu povinnosť voči druhému z manželov?
- 4 Čo znamená v praxi právny pojem „rozluka“?
- 5 Aké sú podmienky rozluky?
- 6 Aké sú právne dôsledky rozluky?
- 7 Čo znamená v praxi pojem „vyhlásenie manželstva za neplatné“ („anulovanie manželstva“)?
- 8 Aké sú podmienky anulovania manželstva?
- 9 Aké sú právne dôsledky anulovania manželstva?
- 10 Existujú alternatívne mimosúdne spôsoby riešenia otázok týkajúcich sa rozvodu bez toho, aby bolo potrebné sa obrátiť na súd?
- 11 Kde treba podať žiadosť (návrh) o rozvod / rozluku / anulovanie manželstva? Aké formálne náležitosti treba dodržať a aké doklady musím pripojiť k žiadosti?
- 12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie nákladov konania?
- 13 Dá sa odvolať proti rozhodnutiu o rozvode manželstva / rozluke / anulovaní manželstva?
- 14 Čo musím urobiť pre to, aby bolo rozhodnutie o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktoré vydal súd iného členského štátu, uznané v tomto členskom štáte?
- 15 Na ktorý súd sa mám obrátiť, ak sa chcem odvolať proti uznaniu rozhodnutia o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktorý vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?
- 16 Aké rozvodové právo uplatňuje súd v rozvodovom konaní medzi manželmi, ktorí nemajú bydlisko v tomto členskom štáte, alebo ktorí majú inú štátnu príslušnosť?

1 Aké sú podmienky na dosiahnutie rozvodu?

V Portugalsku možno dosiahnuť rozvod dohodou alebo prostredníctvom súdneho konania.

V prípade prvého spôsobu sa obaja manželia dohodnú na zániku manželstva a v zásade na platení výživného jednému z manželov v núdzi, výkone rodičovských práv a povinností v súvislosti s maloletými deťmi a o užívaní spoločného bydliska manželov.

V druhom prípade podá jeden z manželov návrh na rozvod manželstva na súde. Návrh sa zakladá na zákonom stanovených skutočnostiach, ktoré, bez ohľadu na vinu prisudzovanú manželom, preukazujú trvalý rozvrat manželstva.

2 Aké sú dôvody na rozvod?

V prípade rozvodu dohodou manželia nemusia udávať dôvod svojho návrhu.

Dôvody rozvodu súdnou cestou sú:

- a) *de facto* rozluka trvajúca jeden celý rok. *De facto* rozluka na tieto účely vzniká v prípade, ak manželia nežijú spoločným životom a jeden z nich alebo obaja nemajú v úmysle ho obnoviť;
- b) zmena duševných schopností druhého z manželov, ktorá trvala dlhšie ako jeden rok a ktorá, vzhľadom na svoju závažnosť, ohrozuje možnosť spoločného života;
- c) neprítomnosť, bez správ od neprítomného, a to počas obdobia nie kratšieho ako jeden rok;
- d) akékoľvek ďalšie skutočnosti, ktoré bez ohľadu na vinu manželov, preukazujú trvalý rozvrat manželstva.

3 Aké sú právne dôsledky rozvodu, pokiaľ ide o:

3.1 osobné vzťahy medzi manželmi (napr. priezvisko)

Rozvodom sa manželstvo ruší a toto zrušenie má rovnaké právne účinky ako zánik manželstva v dôsledku smrti, okrem výnimiek uvedených v zákone.

Účinky rozvodu vznikajú od okamihu, keď príslušné rozhodnutie nadobudne právoplatnosť a nie je možné sa proti nemu odvolať, ale pokiaľ ide o majetkové vzťahy medzi manželmi so spätnou platnosťou k dátumu podania návrhu o rozvod.

V prípade, že sa počas konania preukáže *de facto* rozluka manželov, môže ktorýkoľvek z nich požiadať o spätnú platnosť účinkov rozvodu k dátumu, keď sa rozluka, tak ako o nej rozhodol súd, začala.

Napriek rozvodu si manžel, ktorý prijal priezvisko druhého manžela, môže toto priezvisko ponechať za predpokladu, že druhý manžel súhlasí alebo že to súd s prihliadnutím na uvedené dôvody povolí. Súhlas bývalého manžela možno udeliť prostredníctvom notárskej listiny, dokumentu vystaveného na súde (písomný záznam o vyhlásení o zámere strany vyhotovený počas konania) alebo vyhlásenia pred matričným úradníkom. Žiadosť o povolenie súdu používať priezvisko bývalého manžela možno predložiť v rámci konania o rozvode alebo v samostatnom konaní, a to aj po vyhlásení rozsudku o rozvode.

3.2 rozdelenie majetku manželov

V prípade rozvodu nemôže žiadny z manželov dostať viac, než by mal prípade, že manželstvo by bolo uzavreté v súlade s režimom spoločného vlastníctva majetku nadobudnutého *ex post facto* (retroaktívne).

Každý z manželov stráca všetky výhody, ktoré dostáva alebo má dostať od druhého manžela alebo tretej strany v súvislosti s manželstvom alebo v súvislosti s manželským stavom, a to bez ohľadu na to, či táto podmienka vznikla pred uzavretím manželstva alebo po ňom. Darca môže stanoviť, aby výhoda plynula deťom z manželstva.

Účinky rozvodu, pokiaľ ide o majetkové vzťahy medzi manželmi, vznikajú od okamihu, keď rozsudok o rozvode nadobudne právoplatnosť a nie je možné sa proti nemu odvolať, ale so spätnou platnosťou k dátumu podania návrhu o rozvod.

V prípade, že sa počas konania preukáže *de facto* rozluka manželov, môže ktorýkoľvek z nich požiadať, aby mali účinky rozvodu spätnú platnosť k dátumu, keď sa rozluka, tak ako o nej rozhodol súd, začala.

Súd môže na základe návrhu manžela rozhodnúť o prenájme spoločného bydliska manželov tomuto manželovi. Môže ísť o nehnuteľnosť v spoločnom vlastníctve alebo o nehnuteľnosť vo vlastníctve druhého z manželov, pričom súd zohľadní najmä potreby každého z manželov a záujmy detí z manželstva. Prenájom podlieha pravidlám o prenájme bytových priestorov, ale súd môže po vypočutí manželov upraviť podmienky zmluvy a môže ukončiť prenájom na návrh prenajímateľa, ak je to vzhľadom na nové okolnosti opodstatnené. Podmienky stanovené medzi manželmi na základe schválenia dohody medzi manželmi alebo na základe súdneho príkazu môžu byť zmenené v súlade so všeobecnými podmienkami nesporevej jurisdikcie.

3.3 maloleté deti manželov

V prípade rozvodu, rozluky, vyhlásenia manželstva za neplatné alebo zdanlivého manželstva sa podmienky týkajúce sa detí, výživného, ktoré im prináleží, a spôsobu platenia výživného upravujú na základe dohody medzi rodičmi, ktorá podlieha schváleniu súdom (alebo matričným úradníkom v konaní o rozluke a v prípade rozvodu dohodou).

Ak manželia neuzavrú dohodu, súd rozhodne v súlade so záujmami maloletého so zreteľom na zachovanie blízkeho vzťahu s oboma rodičmi, pričom podporí a akceptuje dohody alebo rozhoduje tak, aby zabezpečil dostatok príležitostí pre styk s oboma rodičmi a rozdelenie zodpovednosti medzi nich. Starostlivosť o maloleté osoby môže byť zverená jednému z rodičov, tretej osobe alebo výchovnému či sociálnemu zariadeniu.

Ďalšie informácie sa uvádzajú v *informačnom prehľade „Rodičovské práva a povinnosti“*.

3.4 vyživovaciu povinnosť voči druhému z manželov?

Oba manželia musia byť schopní prispievať na svoje životné náklady po rozvode. Na výživné má nárok ktorýkoľvek z manželov, a to bez ohľadu na typ rozvodu. Právo na výživné možno odoprieť v záujme spravodlivosti, ak na to existujú zjavné dôvody.

Pri stanovovaní výšky výživného musí súd zohľadniť dĺžku manželstva, príspevok do rodinných financií, vek a zdravotný stav manželov, ich odbornú spôsobilosť a možnosti zamestnania, čas, ktorý pravdepodobne budú musieť stráviť výchovou svojich spoločných detí, ich zárobok, príjmy a všeobecne všetky okolnosti, ktoré majú vplyv na potreby manžela, ktorý je príjemcom výživného, a možnosti osoby, ktorá výživné platí.

Súd musí dať prednosť vyživovacej povinnosti týkajúcej sa dieťaťa manžela povinného na plnenie výživného pred povinnosťou voči bývalému manželovi vyplývajúcej z rozvodu.

Manžel oprávnený na výživné nemá právo požadovať, aby bola zachovaná životná úroveň, ktorú mal počas manželstva.

Ďalšie informácie sa uvádzajú v *informačnom prehľade „Výživné“*.

4 Čo znamená v praxi právny pojem „rozluka“?

Rozlukou sa manželstvo nezrušuje, ruší sa však povinnosť spolužitia a vzájomnej pomoci manželov bez toho, aby tým bolo dotknuté právo na výživné.

Pokiaľ ide o majetok, rozluka má rovnaké účinky ako zrušenie manželstva.

Rozluka sa končí zmierením manželov alebo zrušením manželstva.

5 Aké sú podmienky rozluky?

Podmienky rozluky (na základe súdneho konania alebo dohody) sú rovnaké ako podmienky súdneho rozvodu alebo rozvodu dohodou.

6 Aké sú právne dôsledky rozluky?

Ako sa uvádza v odpovedi na otázku číslo 4, rozlukou sa zrušujú povinnosti spolužitia a vzájomnej pomoci manželov bez toho, aby bolo dotknuté právo na výživné. Pokiaľ ide o majetok, rozluka má rovnaké účinky ako zrušenie manželstva.

Ustanovenia o rozvode sa, *mutatis mutandis*, uplatňujú na rozluku.

Rozluka sa môže zmeniť na rozvod, hoci nie je podmienkou pre rozvod, alebo fázou konania o rozvode.

Ak sa teda manželia nezmieria do jedného roka po tom, ako rozhodnutie o rozluke (na základe súdneho konania alebo dohody) nadobudlo právoplatnosť a nie je možné sa proti nemu odvolať, môže ktorýkoľvek z manželov podať návrh na zmenu rozluky na rozvod. V prípade, že návrh na zmenu podajú obaja manželia, nie je potrebné dodržať uvedenú lehotu a rozvod sa vyhlási priamo.

Ak návrh na zmenu podá jeden z manželov, druhý bude osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu informovaný o možnosti podať odvolanie v lehote 15 dní, a to len z dôvodu zmierenia manželov. Po predložení dôkazov sudca do 15 dní vydá rozhodnutie o odvolaní.

O zmenu rozluky na rozvod možno požiadať aj na matričnom úrade. Požiadavka založená na skutkových a právnych dôvodoch sa musí predložiť prostredníctvom žiadosti podanej na matričnom úrade, pričom je potrebné poskytnúť dôkazy a priložiť potvrdzujúce doklady.

Odporca je vyzvaný, aby do 15 dní podal odvolanie, poskytol dôkazy a priložil potvrdzujúce doklady.

Ak sa nepodá odvolanie a má sa za to, že skutočnosti, ktoré navrhovateľ uviedol, sú nesporné, matričný úradník po overení splnenia zákonných požiadaviek žiadosti vyhovie.

Ak sa odvolanie podá, matričný úradník navrhne pokus o zmierenie, ktorý sa uskutoční v lehote 15 dní, a môže nariadiť vykonanie právnych úkonov a predloženie dôkazov potrebných na overenie zákonných požiadaviek.

Ak odporca podá odvolanie a je nemožné dosiahnuť dohodu, účastníci konania budú informovaní, aby uviedli svoje námietky o predložili nové dôkazy v lehote ôsmich dní. Vec sa následne postúpi na súd prvého stupňa, v ktorého obvode sa daný matričný úrad nachádza.

Po postúpení veci súdu sudca nariadi predloženie dôkazov a naplánuje pojednávanie.

7 Čo znamená v praxi pojem „vyhlásenie manželstva za neplatné“ („anulovanie manželstva“)?

„Vyhlásenie manželstva za neplatné“ znamená ukončenie právnych účinkov manželstva s z dôvodov závažných väd manželstva.

8 Aké sú podmienky anulovania manželstva?

Manželstvo možno vyhlásiť za neplatné za týchto okolností:

- a) ak existuje prekážka, ktorá znemožňuje jeho platnosť (absolútna alebo relatívna);
- b) ak k nemu nebol poskytnutý súhlas alebo súhlas nemožno považovať za platný v dôsledku pochybenia alebo nátlaku na strane jedného alebo oboch manželov;
- c) ak neboli prítomní svedkovia, pričom zákon to vyžaduje.

Nižšie sú uvedené absolútne zrušujúce prekážky, ktoré bránia manželstvu dotknutej osoby s akoukoľvek inou osobou:

- a) vek nižší ako šesťnásť rokov;
- b) známa demencia, a to aj počas obdobia, keď sa u danej osoby neprejavuje, alebo nespôsobilosť z dôvodu duševnej poruchy;
- c) predchádzajúce nezrušené manželstvo, či už cirkevné alebo civilné, a to aj v prípade, že príslušný matričný záznam nebol vykonaný.

Nižšie sú uvedené relatívne zrušujúce prekážky, ktoré bránia manželstvu dotknutých osôb:

- a) priama pokrvná príbuzenská línia,
- b) pokrvné príbuzenstvo v druhom stupni bočnej línie,
- c) nepokrvné príbuzenstvo v priamej línii,
- d) predchádzajúce odsúdenie jedného z manželov ako páchatel'a alebo spolupáchatel'a za pokus, aj neúspešný, o vraždu druhého manžela.

Manželstvo môže byť vyhlásené za neplatné z dôvodu chýbajúceho súhlasu:

- a) ak v čase, keď bolo manželstvo uzavreté, si jeden z manželov nebol vedomý svojho konania v dôsledku náhodného postihnutia alebo iných príčin;
- b) ak bol jeden z manželov uvedený do omylu, pokiaľ ide o fyzickú identitu druhého účastníka konania;
- c) ak sa vyhlásenie o súhlase vymohlo fyzickým nátlakom;
- d) ak bol súhlas predstieraný.

Chyba oslabujúca vôľu je na účely vyhlásenia manželstva za neplatné relevantná len vtedy, ak sa zakladá na základných osobných vlastnostiach druhého z manželov, a preukáže sa, že manželstvo by bez takejto vady nebolo uzavreté.

Manželstvá uzatvorené z morálneho donútenia môžu byť vyhlásené za neplatné, ak je jeden z účastníkov konania vážne a protiprávne ohrozovaný a jeho obavy z naplnenia manželstva sú oprávnené.

Ak niekto vedome a nezákonne vymáha vyhlásenie o súhlase druhého manžela s prísľubom, že mu nespôsobí nepredvídateľné škody alebo nedovolí, aby mu škodu spôsobil niekto iný, takáto situácia je rovnocenná s nezákonnou hrozbou.

Vyhlásenie o súhlase pri uzatváraní manželstva predstavuje domnienku nielen o tom, že manželia chcú uzavrieť manželstvo, ale aj o tom, že ich súhlas nie je ovplyvnený pochybením alebo nátlakom.

9 Aké sú právne dôsledky anulovania manželstva?

Vyhlásenie manželstva za neplatné v prípade, že ho obaja manželia uzavreli v dobrej viere, nadobudne účinnosť vo vzťahu k manželom a tretím stranám, keď príslušný rozsudok nadobudne právoplatnosť a nie je možné sa proti nemu odvolať.

Ak manželstvo uzavrel v dobrej viere iba jeden z manželov, potom si iba tento manžel môže domáhať výhod vyplývajúcich z manželského stavu a poprieť nároky tretích osôb za predpokladu, že ide len o posúdenie vzťahu medzi manželmi.

Manžel, ktorý uzavrel manželstvo v ospravedlniteľnej neznalosti prekážky spôsobujúcej jeho neplatnosť alebo neexistenciu, alebo ktorého vyhlásenie o súhlase bolo vynútené fyzickým alebo morálnym nátlakom, sa považuje za manžela, ktorý vstúpil do manželstva v dobrej viere.

Za posúdenie dobrej viery sú výhradne zodpovedné súdy. Dobrá viera sa u manželov predpokladá.

Po tom, ako je manželstvo vyhlásené za neplatné alebo neexistujúce, si ten z manželov, ktorý do manželstva vstúpil v dobrej viere, zachováva právo na výživné po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia (podanie opravného prostriedku už nie je možné) alebo po tom, ako sa rozhodnutie zaregistruje.

10 Existujú alternatívne mimosúdne spôsoby riešenia otázok týkajúcich sa rozvodu bez toho, aby bolo potrebné sa obrátiť na súd?

Pred začatím konania o rozvode musí matričný úrad alebo súd informovať manželov o existencii a cieľoch mediálnych služieb rodinám.

Rodinná mediácia je mimosúdna metóda riešenia sporov v rodinných vzťahoch, ktorou sa strany, za ich osobnej a priamej účasti a s pomocou mediátora sporu, snažia dosiahnuť dohodu.

Použitím tohto alternatívneho prostriedku riešenia sporov možno vyriešiť spory vyplývajúce z úpravy, zmeny a nedodržania výkonu rodičovských práv a povinností, rozvodu a rozluky, zmeny rozluky na rozvod, zmierenia odlúčených manželov, určenia a zmeny dočasného alebo konečného výživného, určenia rodinného bydliska, odopretia práva používať priezvisko druhého manžela a povolenia používať priezvisko bývalého manžela.

Mediátor rodinných sporov je odborník s licenciou od ministerstva spravodlivosti [*Ministério da Justiça*], ktorý je zodpovedný za nezávislé a nestranné vedenie stretnutí s cieľom pomôcť účastníkom konania dosiahnuť vzájomnú dohodu.

O rozvod dohodou možno žiadať na matričnom úrade s výnimkou situácií, ktoré vznikajú na základe dohody dosiahnutej v rámci súdneho rozvodu, a za predpokladu, že k žiadosti o rozvod dohodou je priložený podrobný zoznam spoločného majetku manželov, dohoda o využívaní spoločného bydliska manželov, dohoda o platení výživného pre manžela v núdzi a osvedčenie o rozsudku súdu, ktorým sa upravuje výkon rodičovských práv a povinností alebo dohoda o výkone rodičovských práv a povinností v súvislosti s maloletými v prípade, že o ňom predtým nerozhodli súdy.

11 Kde treba podať žiadosť (návrh) o rozvod / rozluku / anulovanie manželstva? Aké formálne náležitosti treba dodržať a aké doklady musím pripojiť k žiadosti?

Rozluka a rozvod dohodou

O rozluku a rozvod dohodou žiadajú obaja manželia na základe vzájomnej dohody na matričnom úrade. K žiadosti musia byť priložené tieto dokumenty:

- a) podrobný zoznam spoločného majetku s uvedením jeho hodnoty alebo, ak sa manželia rozhodnú spoločne využívať tento majetok, dohoda o spoločnom používaní majetku alebo žiadosť o vypracovanie takejto dohody;
- b) osvedčenie o rozsudku súdu o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohoda o výkone rodičovských práv a povinností v súvislosti s maloletými v prípade, že o ňom predtým nerozhodli súdy;
- c) dohoda o platení výživného na manžela, ktorý výživné potrebuje;
- d) dohoda o využití spoločného bydliska manželov;
- e) osvedčenie o predmanželskej zmluve, ak existuje.

Pokiaľ nie je v predložených dokumentoch stanovené inak, má sa za to, že dohody sa uplatňujú na obdobie konania, ako aj na následné obdobie.

Konanie o rozluke alebo rozvode dohodou sa začína podaním žiadosti podpísanej manželmi alebo ich zástupcami na matričný úrad. Žiadosť sa podáva spolu s vyššie uvedenými dokumentmi a osvedčením, ktoré obsahuje úplný odpis sobášneho listu.

Po prijatí žiadosti matričný úradník pozve manželov na stretnutie, počas ktorého musí overiť, či sú splnené zákonné požiadavky. Na stretnutí sú manželia informovaní o mediačných službách rodinám. V prípade, že manželia majú stále v úmysle sa rozviesť, dohody sa preskúmajú a manželia sa vyzvú, aby ich zmenili v prípade, že nimi nie je zabezpečená náležitá ochrana záujmov jedného z manželov alebo detí. Na tento účel sa môžu vykonávať právne úkony a predkladať dôkazy. Ak sú splnené právne požiadavky a dodržané vyššie uvedené postupy, matričný úradník návrhu vyhovie.

Ak sa predloží dohoda týkajúca sa výkonu rodičovských práv a povinností v súvislosti s maloletými, konanie sa postúpi prokuratúre na vecne príslušnom súde prvého stupňa, v ktorého obvode sa nachádza matričný úrad. Prokuratúra vydá k dohode svoje stanovisko do 30 dní.

Ak sa prokuratúra domnieva, že dohodou sa nezabezpečí náležitá ochrana záujmov maloletých, navrhovateľa ju môžu podľa potreby zmeniť alebo môžu predložiť novú dohodu. V prípade novej dohody sa dohoda opätovne predloží prokuratúre. Ak sa prokuratúra domnieva, že táto dohoda náležite chráni záujmy maloletých, alebo ak manželia zmenili dohodu podľa usmernenia prokuratúry, vydá sa rozhodnutie o rozvode.

V prípadoch, v ktorých navrhovateľa nesúhlasia so zmenami podľa usmernenia prokuratúry, a napriek tomu majú stále v úmysle sa rozviesť, a/alebo ak predložená dohoda dostatočne nechráni záujmy jedného z manželov, rozvod sa neschváli a konanie o rozvode sa postúpi súdu, v ktorého obvode sa nachádza matričný úrad.

Po postúpení veci na súd sudca posúdi dohody, ktoré manželia predložili, a vyzve ich, aby ich zmenili, ak tieto dohody nechránia záujmy jedného z nich alebo ich detí.

Sudca následne určí dôsledky rozvodu v otázkach, ktoré manželia nezmenili. Ak ktorákoľvek z týchto dohôd dostatočne nechráni záujmy jedného z manželov, súd na tento účel a s cieľom zohľadniť navrhované dohody môže nariadiť vykonanie právnych úkonov a predloženie požadovaných dôkazov. Pri určovaní dôsledkov rozvodu by mal sudca strany nielen podnecovať k dohode, ale aj zohľadniť dohodu manželov.

Následne sa rozhodne o rozvode dohodou, ktorý sa zaznamená v príslušnom registri.

Návrh na rozluke alebo rozvod dohodou sa podáva na súde vtedy, ak k nej účastníci konania nepriložili žiadnu z vyššie uvedených dohôd.

V takom prípade musí byť návrh na rozvod podaný na súde. Po prijatí návrhu sudca posúdi dohody, ktoré manželia predložili, a vyzve ich, aby ich zmenili, ak tieto dohody nechránia záujmy jedného z nich alebo ich detí. Sudca určí dôsledky rozvodu v otázkach, na ktorých sa manželia nedohodli, a môže na tento účel a s cieľom zohľadniť predložené dohody nariadiť vykonanie právnych úkonov a predloženie požadovaných dôkazov. Pri určovaní dôsledkov rozvodu by mal sudca nielen podnecovať strany k dohode, ale aj brať ohľad na dohodu manželov. Následne sa rozhodne o rozvode dohodou, ktorý sa zaznamená v príslušnom registri.

Súdna rozluke alebo rozvod

Návrhy na súdnu rozluke alebo rozvod sa podávajú na súde pre rodinné veci alebo, ak takýto súd neexistuje, na územne príslušnom okresnom. Územná príslušnosť sa určí podľa miesta pobytu alebo bydliska navrhovateľa (osoba, ktorá začala konanie).

Ustanovenia o rozvode sa, *mutatis mutandis*, uplatňujú na rozluke.

Rozluke sa končí zmierením manželov alebo zánikom manželstva.

Ktorýkoľvek z manželov môže podať návrh na súdny rozvod na základe *de facto* rozluky trvajúcej jeden celý rok, zmeny duševných schopností druhého z manželov, ktorá trvala dlhšie ako jeden rok a ktorá, vzhľadom na svoju závažnosť, ohrozuje možnosť spoločného života, neprítomnosti, počas ktorej neprítomný manžel nepodal o sebe správy aspoň jeden rok a na základe ďalších skutočností, ktoré bez ohľadu na zavinenie prisudzované manželom preukazujú nezvratný rozvrat manželstva.

Dotknutý manžel má právo požadovať náhradu za škodu spôsobenú druhým z manželov v súlade so všeobecnými podmienkami občianskoprávnej zodpovednosti. Takýto nárok si uplatňuje na všeobecných súdoch.

Manžel, ktorý podal návrh na rozvod z dôvodu zmeny duševných schopností druhého z manželov, mu musí poskytnúť náhradu za osobnú ujmu spôsobenú zánikom manželstva; návrh sa musí podať v rámci samotného konania o rozvode.

Ak je dôvodom rozvodu zmena duševných schopností druhého z manželov, ktorá trvala dlhšie ako jeden rok a ktorá, vzhľadom na svoju závažnosť, ohrozuje možnosť spoločného života, alebo neprítomnosť, počas ktorej neprítomný manžel nepodal o sebe

správy aspoň jeden rok, môže len ten z manželov, ktorý sa odvolal na zmenu duševných schopností alebo neprítomnosť druhého manžela, podať návrh na rozvod.

Ak je manžel, ktorý môže podať návrh na rozvod, zbavený spôsobilosti na právne úkony, môže konanie začať jeho zákonný zástupca so súhlasom komisie pre sociálno-právnu ochranu (conselho de família). Ak je zákonným zástupcom druhý z manželov, konanie môže v mene nespôsobilého manžela iniciovať niektorý z jeho príbuzných v priamej línii alebo v bočnej línii, a to až do tretieho stupňa, za predpokladu, že to schváli komisia pre sociálno-právnu ochranu.

Právo na rozvod sa neprenáša smrťou, ale dedičia navrhovateľa môžu pokračovať v konaní na účely vyriešenia majetkových pomerov manželov, ak navrhovateľ v priebehu konania zomrie; rovnako môže pokračovať aj konanie proti dedičom odporcu.

Po predložení návrhu a ak konanie môže pokračovať, sudca určí čas pre pokus o zmierenie a navrhovateľ aj odporca budú vyzvaní, aby sa naň osobne dostavili.

Ak sa zmierenie nedosiahne, súd sa bude usilovať získať súhlas manželov s rozvodom dohodou. Ak sa dosiahne dohoda alebo ak sa manželia kedykoľvek v priebehu konania rozhodnú pre rozvod dohodou, konanie sa bude *mutatis mutandis* riadiť pravidlami konania o tomto type rozvodu.

Ak sudca nedokáže získať súhlas manželov s rozvodom alebo rozlukou dohodou, bude sa usilovať, aby sa dohodli na výživnom a úprave výkonu rodičovských práv a povinností. Sudca sa bude tiež snažiť, aby sa manželia dohodli na užívaní spoločného bydliska manželov počas konania, ak je to potrebné.

Pri pokuse o zmierenie alebo kedykoľvek v priebehu konania sa účastníci konania môžu dohodnúť na rozvode alebo rozluke dohodou, ak sú splnené nevyhnutné predpoklady.

Ak jeden z manželov neposkytne svoj súhlas alebo sa ukáže, že zmierenie je nemožné, sudca nariadi odporcovi, aby v lehote 30 dní predložil svoje stanovisko k návrhu; súčasne s oznámením sa odporcovi doručí kópia pôvodného návrhu.

Ak miesto bydliska odporcu nie je známe a ak bolo vynaložené maximálne úsilie stanovené v procesnom práve o jeho lokalizáciu a toto úsilie sa ukázalo ako neúspešné, dátum určený na zmierenie sa zruší a odporca sa prostredníctvom verejného oznámenia vyzve, aby predložil svoje stanovisko.

Po uplynutí lehoty na predloženie stanoviska sa na proces vzťahujú podmienky bežného konania. V priebehu tohto konania sa určí predmet sporu a oznámi sa rozsah dokazovania. V rámci tohto konania sa uskutoční aj záverečné pojednávanie a dokazovanie. Po skončení záverečného vypočutia sa vec uzavrie a odošle sudcovi, ktorý do 30 dní oznámi rozsudok.

O rozluku možno požiadať v protinávru, a to aj v prípade, že navrhovateľ podal návrh na rozvod; ak navrhovateľ podal návrh na rozluku, odporca môže podať návrh na rozvod aj v protinávru. V týchto prípadoch, ak sa vyhovie návrhu na začatie konania a protinávru, by sa mal vyhlásiť rozsudok o rozvode.

Vyhlásenie manželstva za neplatné

Neplatnosti manželstva sa nemožno dovolávať za žiadnych okolností, či už súdnou, alebo mimosúdnou cestou, kým manželstvo nie je vyhlásené za neplatné rozsudkom v rámci konania začatého osobitne na tento účel.

Toto konanie sa začne na sekcii pre rodinu a deti príslušného súdu predložením prvotného návrhu obsahujúceho písomné prehlásenie, v ktorej sa určia účastníci konania, opíšu sa významné skutočnosti a na záver sa uvedie požiadavka.

Aktívna legitímácia závisí od dôvodov návrhu (*pozri odpoveď na otázku 8*).

Manželvia alebo ktorýkoľvek ich príbuzný v priamej línii alebo až do štvrtého stupňa bočnej línie, dediči a adoptívni rodičia manželov a prokuratúra sú oprávnení podať návrh na neplatnosť manželstva alebo pokračovať v konaní o neplatnosti manželstva na základe vady spôsobujúcej neplatnosť manželstva. Konanie môže začať alebo v ňom pokračovať aj poručník alebo opatrovník, a to v prípade maloletosti, zákazu alebo nespôsobilosti v dôsledku duševnej poruchy, a prvý manžel účastníka konania, ktorý sa dopustil bigamie.

Návrh na vyhlásenie manželstva za neplatné z dôvodu uvedenia do omylu môžu podať samotní manželvia alebo osoby, ktoré boli manželstvom poškodené. V ostatných prípadoch, ktoré sa týkajú neudelenia súhlasu s manželstvom, môže konanie o neplatnosti manželstva iniciovať len ten z manželov, ktorý súhlas neudelil. Príbuzní takého manžela v priamej línii a jeho dedičia alebo adoptívni rodičia však môžu v konaní pokračovať, ak žiadateľ v priebehu konania zomrie.

Konanie o neplatnosti manželstva na základe väd týkajúcich sa súhlasu s manželstvom môže začať len ten z manželov, ktorý bol obeťou omylu alebo nátlaku, ale jeho príbuzní v priamej línii a jeho dedičia alebo adoptívni rodičia môžu v konaní pokračovať, ak žiadateľ v priebehu konania zomrie.

Konanie o vyhlásení manželstva za neplatné na základe väd týkajúcich sa svedkov môže iniciovať iba prokuratúra.

Konanie o vyhlásení manželstva za neplatné na základe vady spôsobujúcej neplatnosť by sa malo začať:

- a) v prípade maloletosti, zákazu alebo nespôsobilosti na právne úkony v dôsledku duševnej poruchy alebo známej nepríčetnosti; ak návrh podáva osoba, ktorá nebola spôsobilá uzavrieť manželstvo – do šiestich mesiacov od dosiahnutia plnoletosti, zrušenia zákazu, odstránenia nespôsobilosti alebo nepríčetnosti; ak návrh podáva iná osoba – do troch rokov od uzavretia manželstva, ale nikdy nie po dosiahnutí plnoletosti, odstránení nespôsobilosti alebo pominutí nepríčetnosti;
- b) v prípade odsúdenia za vraždu manžela jedného z účastníkov konania do troch rokov od uzavretia manželstva;
- c) v ostatných prípadoch do šiestich mesiacov od zániku manželstva.

Pred zánikom manželstva môže konanie začať iba prokuratúra.

Konanie o neplatnosti manželstva na základe existencie predchádzajúceho nezrušeného manželstva sa nesmie začať, ani sa v ňom nesmie pokračovať, ak prebieha konanie o vyhlásení neplatnosti alebo neexistencie prvého manželstva bigamistu.

Konanie o neplatnosti manželstva na základe chýbajúceho súhlasu jedného alebo oboch manželov s manželstvom sa môže začať len do troch rokov od uzavretia manželstva alebo, ak si tejto skutočnosti navrhovateľ nebol vedomý, do šiestich mesiacov od okamihu, keď sa o tejto skutočnosti dozvedel.

Konanie o neplatnosti manželstva na základe väd týkajúcich sa súhlasu s manželstvom nie je možné viesť, ak sa toto konanie nezačne do šiestich mesiacov od odstránenia väd.

Konanie o neplatnosti manželstva na základe nedostatku svedkov možno začať len do jedného roka od uzavretia manželstva.

K prvotnému návrhu je potrebné priložiť sobášny list a prípadne (ak je dôvodom návrhu vek) rodný list.

Po uplynutí lehoty na predloženie vyjadrenia k návrhu sa postupuje rovnako ako v rámci riadneho konania.

Neplatnosť manželstva sa považuje za odstránenú a manželstvo za platné od okamihu jeho uzavretia, ak sa predtým, ako rozsudok o neplatnosti nadobudne právoplatnosť a nie je možné sa proti nemu odvolať, vyskytne niektorá z nasledujúcich udalostí:

- a) ak osoba, ktorá nemala vek na to, aby mohla vstúpiť do manželstva, potvrdí svoje manželstvo pred matričným úradníkom a dvoma svedkami po dosiahnutí plnoletosti;
- b) ak osoba, ktorá nebola spôsobilá na právne úkony alebo trpela duševnou poruchou, potvrdí svoje manželstvo za podmienok uvedených v predchádzajúcom odseku po tom, ako prestane trpieť duševnou poruchou alebo prestane byť nespôsobilá, alebo v prípade nepríčetnosti po tom, ako sa stav duševného zdravia nepríčetnej osoby podrobí previerke súdom;
- c) ak je prvé manželstvo bigamistu vyhlásené za neplatné alebo neexistujúce;
- d) ak je nedostatok svedkov zapríčinený opodstatnenými okolnosťami, ako sú napríklad okolnosti, ktoré uzná matričný úradník, za predpokladu, že neexistujú žiadne pochybnosti o uzavretí manželského aktu.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie nákladov konania?

Áno, systém právnej pomoci sa vzťahuje na všetky sudy bez ohľadu na formu konania.

Ďalšie informácie nájdete v informačnom prehľade „Právna pomoc“.

13 Dá sa odvolať proti rozhodnutiu o rozvođe manželstva / rozluke / anulovaní manželstva?

Áno. V týchto konaniach je vždy možné sa odvolať.

14 Čo musím urobiť pre to, aby bolo rozhodnutie o rozvođe / rozluke / anulovaní manželstva, ktoré vydal súd iného členského štátu, uznané v tomto členskom štáte?

V prípade, že predmetné rozhodnutie bolo prijaté v inom členskom štáte Európskej únie, s výnimkou Dánska, je uznané v ostatných členských štátoch v súlade s nariadením Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003.

Ak bolo rozhodnutie prijaté v Dánsku, uplatňuje sa osobitný postup preskúmania zahraničného rozsudku.

V rámci tohto procesu sa spolu s návrhom predloží dokument obsahujúci rozhodnutie, ktoré sa má preskúmať, a namietajúci účastník konania, ktorý bol informovaný, má 15 dní na to, aby predložil svoje stanovisko k návrhu. Navrhovateľ môže odpovedať do 10 dní od oznámenia o tomto stanovisku. Po tom, ako účastníci konania predložia všetky svoje stanoviská a prijímú sa všetky opatrenia, ktoré sa považujú za nevyhnutné, sa všetky dokumenty poskytnú účastníkom konania a prokuratúre na obdobie 15 dní.

Na to, aby bol rozsudok potvrdený:

- a) nesmú existovať žiadne pochybnosti o pravosti dokumentu obsahujúceho rozsudok alebo o správnosti rozhodnutia;
- b) rozsudok musí byť konečný v súlade s právnymi predpismi krajiny, v ktorej bol vydaný;
- c) rozsudok musí pochádzať od zahraničného súdu, ktorého príslušnosť sa neuplatnila v rozpore so zákonom, a nesmie zahŕňať otázky patriacu do výlučnej právomoci portugalských súdov;
- d) nesmie byť možné uplatniť námietku *lis pendens* alebo *res iudicata* z dôvodu veci na portugalskom súde, okrem prípadov, keď to bol zahraničný súd, ktorý bránil začatie konania;
- e) odporca musí byť náležite oboznámený s konaním, v súlade s právom krajiny súdu pôvodu, a v procese sa musia dodržať zásady práva na obhajobu a rovnakého postavenia strán;
- f) nesmie zahŕňať rozhodnutie, ktorého uznanie vedie k výsledku, ktorý je zjavne v rozpore so zásadami verejného poriadku v Portugalsku.

15 Na ktorý súd sa mám obrátiť, ak sa chcem odvolať proti uznaniu rozhodnutia o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktorý vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Ak sa v členských štátoch Európskej únie, s výnimkou Dánska, dotknutý účastník konania rozhodne požiadať o uznanie rozsudku o rozvode, rozluke alebo neplatnosti manželstva, návrh sa podáva na sekciu pre rodinné veci príslušného súdu. Miestne príslušný súd sa určí podľa vnútroštátneho práva členského štátu, v ktorom bol podaný návrh na uznanie.

16 Aké rozvodové právo uplatňuje súd v rozvodovom konaní medzi manželmi, ktorí nemajú bydlisko v tomto členskom štáte, alebo ktorí majú inú štátnu príslušnosť?

Podľa kolíznych právnych noriem sa v prípade rozvodu a rozluky uplatňuje spoločné vnútroštátne právo manželov. Ak manželia nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločné zvyčajné bydlisko; ak takéto bydlisko nemajú, uplatňuje sa právo štátu, s ktorým je ich rodinný život spojený najužšie.

Ak však v priebehu manželstva dôjde ku zmene rozhodného práva, iba skutočnosť relevantná v čase svojho vzniku môže byť dôvodom k rozluke alebo rozvodu.

Ďalšie informácie

Ďalšie informácie možno nájsť na tejto webovej lokalite:

- [Ministerstvo spravodlivosti](#)
- [Generálne riaditeľstvo pre politiku v oblasti spravodlivosti](#)
- [Generálne riaditeľstvo pre výkon spravodlivosti](#)
- [Generálne riaditeľstvo pre sociálnu rehabilitáciu](#)
- [Ústav registrácie a notárskych záležitostí, I.P.](#)
- [Úrad pre alternatívne riešenie sporov](#)
- [Najvyšší súd](#)
- [Odvolací súd v Coimbre](#)
- [Odvolací súd v Évore](#)
- [Odvolací súd v Lisabone](#)
- [Odvolací súd v Porte](#)
- [Odvolací súd v Guimarães](#)
- [Úradný vestník](#)
- [Databáza právnych dokumentov](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 30/04/2018